

**UTVRĐIVANJE RAZLIČITIH KOEFICIJENATA ZA OBRAČUN I ISPLATU PLATA
ZAPOSLENIH ZA ISTI STEPEN STRUČNE SPREME U JAVNIM SLUŽBAMA
OBRAZOVANJA ODNOSNO ZDRAVSTVA**

Uredba o koeficijentima za obračun i isplatu plata zaposlenih u javnim službama

član 2 tač. 1 i 13

Sentenca:

Uredba Vlade kojom su utvrđeni koeficijenti za obračun i isplatu plata zaposlenih u osnovnom obrazovanju i vaspitanju i zdravstvenim ustanovama, pri čemu je učinjena razlika u visini koeficijenata između nastavnika predmeta i nastavnika razredne nastave, kao i između zdravstvenih radnika i zdravstvenih saradnika, doneta je na osnovu izričitog zakonskog ovlašćenja kao i primenom odredbe člana 4. Zakona o platama u državnim organima i javnim službama prema kojoj koeficijent za obračun i isplatu plata zaposlenih u javnim službama, pored stručne spreme izražava i složenost poslova, odgovornost i uslove rada i time nisu dovedene u neravnopravni položaj navedene kategorije zaposlenih zbog čega je Sud odbio predloge, odnosno nije prihvatio inicijativu za utvrđivanje neustavnosti i nezakovitosti tih odredbi Uredbe.

Obrazloženje:

"Ustavnom sudu podneta su dva predloga i jedna inicijativa za ocenu ustavnosti i zakonitosti odredaba člana 2. tač. 1. i 3. Uredbe o koeficijentima za obračun i isplatu plata zaposlenih u javnim službama ("Službeni glasnik RS", br. 44/01, 15/02, 30/02, 32/02, 69/02, 78/02, 61/03, 121/03, 130/03, 67/04, 120/04, 5/05 i 26/05). U predlozima i inicijativi navodi se, pored ostalog, da su osporenim odredbama Uredbe za zaposlene u oblasti obrazovanja, kao i za zaposlene u zdravstvenim ustanovama, utvrđeni različiti koeficijenti za obračun i isplatu plata za isti stepen stručne spreme. Na taj način su, po mišljenju predlagača i podnosioca inicijative, povređene odredbe čl. 13. i 36. Ustava Republike Srbije, odredbe Zakona o radu i odredbe člana 4. stav 1. Zakona o platama u državnim organima i javnim službama, iz razloga što se "na istom radnom mestu mogu naći ljudi istog stepena stručne spreme sa identičnim radnim zadacima", a sa različitim koeficijentima za obračun zarada. Osim toga, navodi se da je Zakonom o platama u državnim organima i javnim službama uskraćeno pravo zaposlenih u javnim službama da sa Vladom, odnosno nadležnim ministarstvima utvrđuju uslove, grupe poslova i visinu isplate zarada putem kolektivnog pregovaranja, čime su zaposleni u javnim službama dovedeni u neravnopravan položaj u odnosu na ostale zaposlene, koji svoja prava iz radnog odnosa ostvaruju kroz kolektivne ugovore.

U odgovoru Vlade izneto je da je Zakonom o platama u državnim organima i javnim službama uređen način utvrđivanja plata, dodataka, naknada i ostalih primanja

zaposlenih u javnim službama koja se finansiraju iz budžeta Republike, autonomne pokrajine i jedinica lokalne samouprave. U članu 8. stav 1. navedenog zakona utvrđeno je da se koeficijenti za obračun i isplatu plata imenovanih i postavljenih lica i zaposlenih utvrđuju aktom Vlade, odnosno Uredbom o koeficijentima za obračun i isplatu plata zaposlenih u javnim službama, a članom 4. Zakona određeno je da koeficijent izražava složenost poslova, odgovornost, uslove rada i stručnu spremu. Takođe je u odgovoru izražen stav da osporenim odredbama Uredbe nije povređeno ustavno načelo jednakosti građana u pravima i dužnostima, jer se uslovi, odnosno koeficijenti, kao i način utvrđivanja koeficijenata za obračun i isplatu plata zaposlenih u zdravstvenim ustanovama podjednako odnose na sva lica zaposlena u javnim službama koje se finansiraju iz budžeta.

Ustavni sud je utvrdio da je Uredbu o koeficijentima za obračun i isplatu plata zaposlenih u javnim službama donela Vlada, na osnovu člana 8. Zakona o platama u državnim organima i javnim službama ("Službeni glasnik RS", broj 34/2001).

U osporenim odredbama člana 2. tač. 1. i 13. Uredbe utvrđeni su koeficijenti za obračun i isplatu plata zaposlenih u osnovnom obrazovanju i vaspitanju i zdravstvenim ustanovama, pri čemu je učinjena razlika u visini koeficijenata između nastavnika predmeta i nastavnika razredne nastave, kao i između zdravstvenih radnika i zdravstvenih saradnika.

Zakonom o Ustavnom sudu ("Službeni glasnik RS", broj 109/07) propisano je da će se postupci pred Ustavnim sudom započeti pre dana stupanja na snagu ovog zakona, okončati po odredbama ovog zakona (član 112).

Predlozi i inicijativa za ocenu ustavnosti i zakonitosti osporene Uredbe podneti su u vreme važenja Ustava Republike Srbije od 1990. godine i u odnosu na odredbe tog Ustava. Ustavni sud je postupak sproveo ocenjujući osporene odredbe Uredbe u odnosu na Ustav Republike Srbije od 2006. godine, a saglasno odredbi člana 167. stav 1. tačka 1. Ustava.

Ustavom je utvrđeno: da su pred Ustavom i zakonom svi jednaki, da svako ima pravo na jednaku zakonsku zaštitu bez diskriminacije, kao i da je zabranjena svaka diskriminacija, neposredna ili posredna, po bilo kom osnovu, a naročito po osnovu rase, pola, nacionalne pripadnosti, društvenog porekla, rođenja, veroispovesti, političkog ili drugog uverenja, imovnog stanja, kulture, jezika, starosti i psihičkog ili fizičkog invaliditeta (član 21. st. 1. do 3); da se jemči pravo na rad, u skladu sa zakonom, pravo na slobodan izbor rada i dostupnost svih radnih mesta, svima pod jednakim uslovima i da svako ima pravo na pravičnu naknadu za rad (član 60. st. 1. do 4); da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje sistem javnih službi (član 97. tačka 10); da Vlada utvrđuje i vodi politiku, izvršava zakone i druge opšte akte Narodne skupštine i donosi uredbe i druge opšte akte radi izvršavanja zakona (član 123. tač. 1. i 3); da se delatnosti i poslovi zbog kojih se osnivaju javne službe, njihovo uređenje i rad propisuje zakonom (član 137. stav 5).

Zakonom o Vladi Republike Srbije ("Službeni glasnik RS", br. 5/91 i 45/93), koji je važio u vreme donošenja osporene Uredbe, bilo je propisano da Vlada vodi politiku Republike Srbije i izvršava zakone, druge propise i opšte akte Narodne skupštine u skladu sa Ustavom i u tom cilju donosi uredbe, odluke i druge akte za izvršavanje zakona (član 2. tač. 1. i 2).

Važećim Zakonom o Vladi ("Službeni glasnik RS", br. 55/05, 71/05, 101/07 i 65/08) propisano je da Vlada izvršava zakone i druge opšte akte Narodne skupštine, tako što donosi opšte i pojedinačne akte i preduzima druge mere (član 2. stav 2).

Zakonom o platama u državnim organima i javnim službama ("Službeni glasnik RS", br. 34/01 i 62/06) propisano je: da se ovim zakonom uređuje način utvrđivanja plata, dodatka, naknada i ostalih primanja zaposlenih u javnim službama koje se finansiraju iz budžeta Republike, autonomne pokrajine i jedinica lokalne samouprave, kao i zaposlenih u javnim službama koje se finansiraju iz doprinosa za obavezno socijalno osiguranje (član 1. tač. 3. i 4); da se plate izabranih, imenovanih i postavljenih lica i zaposlenih iz člana 1. ovog zakona utvrđuju na osnovu: 1) osnovice za obračun plata, 2) koeficijenta koji se množi osnovicom, 3) dodatka na platu, 4) obaveza koje zaposleni plaća po osnovu poreza i doprinosa za obavezno socijalno osiguranje iz plate, u skladu sa zakonom (član 2); da koeficijent izražava složenost poslova, odgovornost, uslove rada i stručnu spremu (član 4. stav 1), a sadrži dodatke na ime naknade za ishranu u toku rada i regresa za korišćenje godišnjeg odmora (član 4. stav 2); da se koeficijenti za obračun i isplatu plata imenovanih i postavljenih lica i zaposlenih iz člana 1. tač. 1), 3), 4) i 5) ovog Zakona utvrđuju aktom Vlade (član 8. stav 1), prema kome se zaposleni razvrstavaju u platne razrede, prema zvanjima, zanimanjima ili poslovima (član 8. stav 2).

Polazeći od navedenog, Ustavni sud je ocenio da je osporenim odredbama Uredbe Vlada, na osnovu izričitog zakonskog ovlašćenja, kao i primenom odredbe člana 4. Zakona o platama u državnim organima i javnim službama prema kojoj koeficijent za obračun i isplatu plata zaposlenih u javnim službama, pored stručne spreme, izražava i složenost poslova, odgovornosti i uslove rada, utvrdila visinu koeficijenata za obračun i isplatu plata zaposlenih u javnim službama u oblasti obrazovanja, odnosno zdravstva.

U pogledu navoda predlagača i inicijatora da su određene kategorije zaposlenih iz Uredbe dovedene u neravnopravan položaj u odnosu na ostale zaposlene, jer su utvrđeni različiti koeficijenti za obračun i isplatu plata za isti stepen stručne spreme, Ustavni sud je ocenio da se osporenim odredbama Uredbe ne dovodi u pitanje ustavni princip zabrane diskriminacije iz člana 21. Ustava, jer se uslovi, odnosno koeficijenti, kao i način utvrđivanja koeficijenata za obračun i isplatu plata zaposlenih podjednako odnose na sve zaposlene u javnim službama koje se finansiraju iz budžeta Republike. Na ovaj način se, takođe, po oceni Suda, ne dira u Ustavom zajemčeno pravo zaposlenih na rad u skladu sa zakonom, slobodan izbor rada i dostupnost svih radnih mesta svima pod jednakim uslovima iz člana 60. Ustava, već se osporenim Uredbom određuje visina

koeficijenata koja služi za obračun plata zaposlenih u javnim službama. Pitanje načina utvrđivanja visine koeficijenata za određena radna mesta, odnosno pitanje primerenosti i opravdanosti različite visine pojedinih koeficijenata za različita radna mesta istog stepena složenosti na koje ukazuju predlagači i podnosilac inicijative tiču se, po oceni Ustavnog suda, pitanja procene i celishodnosti određenih normativnih rešenja u opštem pravnom aktu, koja su isključivo u domenu nadležnosti donosioca akta, a ne u nadležnosti Ustavnog suda određenoj članom 167. Ustava.

Takođe, ukazivanje predlagača i podnosilaca inicijative da je osporena Uredba nesaglasna sa odgovarajućim odredbama Zakona o radu ("Službeni glasnik RS", br. 24/05 i 61/05) nije od značaja za ocenu ustavnosti i zakonitosti osporenih odredaba Uredbe, imajući u vidu da je osnov za njeno donošenje sadržan u Zakonu o platama u državnim organima i javnim službama, kao zakonu koji propisuje poseban režim utvrđivanja zarada zaposlenih koje se finansiraju iz budžeta, različit od onog za koji Zakon o radu predviđa institut kolektivnog ugovaranja.

Na osnovu izloženog i odredaba člana 45. tačka 14) i člana 46. tačka 5) Zakona o Ustavnom sudu, Ustavni sud je odlučio kao u izreci.

Ustavni sud, na osnovu člana 167. stav 1. tač. 1. i 3. Ustava Republike Srbije, na sednici održanoj 25. decembra 2008. godine, doneo je

ODLUKU

Odbijaju se predlozi i ne prihvata se inicijativa za utvrđivanje neustavnosti i nezakornosti odredaba člana 2. tač. 1. i 3. Uredbe o koeficijentima za obračun i isplatu plata zaposlenih u javnim službama ("Službeni glasnik RS", br. 44/01, 15/02, 30/02, 32/02, 69/02, 78/02, 61/03, 121/03, 130/03, 67/04, 120/04, 5/05 i 26/05)."

(Odluka Ustavnog suda, IU broj 138/2004 od 25. decembra 2008. godine, objavljena u "Sl. glasniku RS", br. 12/2009 od 13. februara 2009. godine)